

KODILA

INFO LEHT

SETSEMBER 1988

TALVEOO

Tähehiilgus üle nõmme,
üle üksik' karjamaa,
tähehiilgus üle laane,
tähehiilgus metsala

Puud on nagu mõrsjasiidis
härmatisel kaetud aas,
siin on vaimud valgels
riideis,
tuhat tähte hiilgamas

Kurbus kaob, mure kaob,
rahu tunned hinges sa.
Kurbus vaob, mure vaob,
pilgu heidad taeva sa . . .

Juhan Liiv

KODUKANDI MEMMED-TAADID!

Kes tahab lõbusat seltskonda, see tulgu . . .
Kes tahab laulda — tantsida, see tulgu . . .
27. detsembril kell 20.00 klubisse

MAJANDI VETERANIDE JOULUÜHTULE

- Kontsert oma majandi veteranidelt
- Piililugusid toob külakostiks ansambel Valgu sovhoosi klubist.
- Kaasa võetud kingipaki vahetab seekord sama-väärse vastu jõuluvana.
- Kokkade poolt on kaetud peolaud.

KOIK LAPSED NÄARIPEOLE!

Laste nääripidu on 28. det. algusega kell 18.00 klubis.
Külla tuleb LASTE NÄITERING Alust ja muidugi NÄARIVANA KINGIKOTIGA.
Emad-isad, vanaemad-vanaisad!
Aidake kingikotti täita!
NÄARIOOL kell 01.00 saab klubis
TANTSURINGIS üksteisele öelda

«HEAD UUT AASTAT!»

Head uut aastat!

1989. a. jaanuaris toimub järjekordne rahvaloendus. 12. jaanuaril alustavad sajad tuhanded rahvaloendajad ringkäiku oma tööpiirkonnas ning külastavad mõne päeva jooksul kõigi NSV Liidu territooriumil elavate inimeste kodusid. Kogu tegeliku loendustöö raskus jääb selleks perioodiks põhitööst vabastatud loendajate, instruktor-kontrollöride ja loendusosakondade juhatajate kanda. Kodilas külastavad rahvaloendajatena kodusid Juta Blande, Sirje Alliksaar ja Tea Mutli. Teal on kogemused eelmisest loendusest olemas. Instruktor-kontrollörina rajooni reservi soovitasime meilt Aili Ermi. Kõik nad on eeselsva tööga juba algust teinud, sest praegu, detsembris, toimuvad mitmesugused instrueerivad seminarid Raplas.

Arvestades rahvaloenduse suurt ulatust, töömahukust ja tähelepanu, mida sellele pühendatakse, on õigustatud küsimus: miks rahvaloendusi üldse korraldatakse? Rahvastikku iseloomustavate andmete järele tuntakse suurt

vajadust kõigis haldusorganites. Selleks, et edukalt mõjustada ühiskonna majanduslikku ja sotsiaalset arengut, on tarvis osata õigesti orienteeruda oludes, mida iseloomustab inimeste arv, nende jaotumine soo ja vanuse järgi, rahvastiku hariduslik ja tööalane, rahvuslik ja keeleline ning mitmed muud jaotumused.

Kõrvuti perioodiliselt korraldatavate rahvaloendustega peavad statistikaorganid küll ka jooksvat rahvastikuarvestust, kogudes mitmesugustest allikatest pidevalt andmeid sünni- ja surmajuhtumite, sisse- ja väljasõitnute, abielude sõlmimise ja lahutamise kohta. Selline arvestus ei võimalda pikema aja jooksul piisava täpsusega rahvaarvu kindlaks määrata. Nii näiteks selgus 1979. a. rahvaloendusel, et Eestis elas tegelikult vähem rahvast, kui statistikaorganite jooksva arvestuse andmeil. Rahvaloenduse järgi elas Eestis 1457,3 tuhat inimes. Jooksva arvestuse kohaselt 1978. a. 1. jaanuari seisuga 1459,4 tuhat inimest s. o.

2100 inimest rohkem. Üle-eelmise, 1970. a. rahvaloendusega selgus aga vastupidine ja hoopis suurem viga. 1969. aastal oli jooksvas statistikas arvestamata 18300 inimest.

Rahvaloendus ei ole mitte ainult inimeste ütelugemine vaid rahvastiku struktuuri uurimine eri tunnustest lähtudes. Nii esitataksegi eeloleval rahvaloendusel ühtekokku 25 küsimust. Küsimustele vastamiseks saate õpetust «Ühiste» rubriigist «Mida küsib rahvaloendaja».

Kõiki isikuid registreeritakse tunnustega, mis neid iseloomustavad mingil ühel ja samal ajahetkel — n.n. kriitilisel momendil. Selliseks momendiks eeloleval rahvaloendusel on 11. jaanuari kesköö vastu 12. jaanuari. Tegelik loendamine toimub 12. kuni 19. jaanuarini. Et loendajad ettenähtud aja jooksul oma tööga toime tuleksid, on vajalik meie kõigi mõistev suhtumine ja abi kui loendaja seda vajab.

Jõudu tööle teile, Tea, Juta, Sirje ja Aili!

20. veebruaril 1964. a. avati sovhoosis lasteaed. Tolle aja kohta üks eesrindlikumaid rajoonis. Oli 2 rühma: sölm ja aed — siit ka nimetus lastepäevakodu. Kohtade arv oli siis 25.

Tänaseks on maja paisutatud 40 kohaliseks. Oli aegu, kus tuli koht leida isegi 45 lapsele. Praegu saavad emad-isad vajadusel oma lapse kohta lasteaedade hoolde tuua, sest järjekorda meil pole. Sõimerühmas on poisse-tüdrukuid 11, aiarühmas 20.

Tänuväärset kasvatajatööd teevad aiarühmas Sirje Kaussa ja Kaire Vainsalu, Sirje on sellele tööle truuks jäänud juba 13 aastat, Kairel läheb kolmas aasta. 22 aastat on kasvatajana töötanud Päivi Lehtsaar. Sõimelastega tegelevad Riina Vardi ja Ene Järviste. Sõinjuures on tore märkida, et Riina on meie endi kasvandik. Kindlasti on mõju avaldanud ema hea eeskuju. Eevi Vardi on lasteaia kasvatajana töötanud 16 aastat. Praegu peab ta majandusjuhataja ja majahoidja ametit.

Meie lasteaia raudvaraks on Luule Torgo. Tema tööleasumise kuupäevaks on 1964. a. 20. veebruar. Majas on ta teinud mitmeid töid, kuid pikemat aega liigutab supikulpi. Koos Ene Kalamäega valmistavad nad lastele maitsev toitu. Kasvatajate headeks abilitesteks on Ene Hansen ja Niina Tõnisson. Lapsi laulma ja tantsima õpetab Elga Hiob. Puhta pesu eest hoolitseb tädi Ilse.

Elasime juba uue lasteaia saamise tähe all, kuid laste vähesuse tõttu võeti selle ehitus plaanist maha. Tuleb kindlasti ka see aeg, kus sõimealine laps kasvab kodus, ema helluse ja hoolde all. Kuld arvan, et laps enne kooli (3—6 a.) peaks olema lasteaia, kus ta harjub kollektiiviga, õpib enda eest hea seisma. Siin saab laps vajalikud oskused ja teadmised kooliks. Lapsevanemad, kellet on kodus koolieelik, mõelge selle peale! Nii mõnigi meie sovhoosi töötaja laps on kodus üksinda, järelevalveta. Tähtis koht lapse arengus on ka regulaarsel, eakohasel, õigel toitumisel, mida tõeliseks ema kodus ei suuda kindlustada.

Lasteaia kollektiiv teeb kõik selleks, et lastel oleks siin hea ja kodune olla.

IVI VAIKNURM,

LPK juhataja,
tööstab lasteaia 18 aastat

Parteialorganisatsioon

Sovhoosi partei a/o aruande-valimiskoosolekul oktoobris valiti büroo taas 7-liikmeline. Büroo esimesel koosolekul jaotati ülesanded järgmiselt:

Aili Asumets — büroo sekretär, partei a/o töö planeerimine, sotsiaal-kultuurilised küsimused;

Jüri Mutli — sekretäri asetäitja organisatsioonilise töö alal, majandusõppused;

Arved Allemann — sekretäri asetäitja ideoloogilise töö alal, õppe-kasvatustöö küsimused;

Jüri Pant — majanduse juhtimine;

Rein Järviste — profülaktiline töö majandis;

Hillar Mullas — kontrollialase töö juhtimine;

Väino Rumm — tehnikaalased küsimused, töökultuur töökojas.

Novembrikuu üldkoosolekul oli arutusel Kodila elanike kultuuriline teenindamine. Oma tööst rääkisid raamatukogu juhataja A. Erm ja a/i

klubi juhataja J. Blande. Koosolekust võttis osa a/i esinaine S. Alliksaar, J. Blande ettekandest ja sõnavõttudest tuli välja kaks arvamust. Tõdeti, et klubis on vähe huviala- ja taidlusringe, üritusi võiks olla rohkem ja mitmekesiseid. Õige on aga seegi, et ise teha tahtjaid on väheks jäänud. Samuti on rahvas passiivne klubis korraldatavast osa võtma. Koosolek otsustas, et enne kui hakata klubi töös midagi muutama, tuleks uurida välja Kodila elanike vaba aja veetmise soovid. Rohkem tuleks reklaamida toimuvaid üritusi. Rahvamalevale jäi ülesandeks kinoseansside külastamine korra tagamiseks kinoõhtutel. Viimast on ka juba tehtud ning reidid jätkuvad. Ka raamatukogu juhataja on asunud koosolekul otsustatut täitma ja on palga maksmise bussiga ja Oela küla elanikele lugemist viinud. Detsembrikuu üldkoosolekul rääkis J. Mutli partei rajoonior-

ganisatsiooni 24. konverentsi tööst. Konverentsi otsus otsustati võtta töö aluseks.

Samal koosolekul esinesid kommunisti aruandega lastepäevakodu töötajad Eevi Vardi ja Ene Kalamäe. Koosolekust võttis osa lastepäevakodu juhataja I. Vaiknurm, kes oma sõnavõtus andis E. Vardi ja E. Kalamäe tööle kiitva hinnangu. Et aruandjad töötavad lasteaia, puudutasid kõik nende poolt tehtud kriitilised märkused sealset majandust. Märkused ja soovid registreeriti, täitmine jääb büroo kontrollile. Koosolekul otsustati märkida tunnustavalt kommunistide E. Vardi ja E. Kalamäe tööd.

Koosolekul arutati kommunist V. Vannase personaalküsimust. Otsustati V. Vannase arvata välja NLKP ridadest.

Bürookoosolekul detsembris arutati näitliku agitatsiooni olukorda majandi kontoris. Otsustati see uuendada 1989. a. I kvartali jooksul.

AILI ASUMETS,
partei sekretär

Pärast A. Riismanni juhatus ühe aasta jooksul kooli Paul Telg. Seejärel valiti Rapla vallavolikogu poolt koolijuhatajaks Julius Kruus, kelle õpilastest veel tänagi paljud elavad ja töötavad kodukandis. 1924. aastal kaotati teine õpetaja koht koolis, sest laste arv oli kahanenud. Õpilaste arv oli 30 ringis ja lapsi hakati kooli vastu võtma üle aasta. Tuleb välja, et vähene õpilaste arv on kimbutanud Kodila kooli aastakümnete vältel. Õpilaste arvust sõltub klassikomplektide arv koolis ja sellest omakorda, kas lastel tuleb õppida

1940. aasta juunikuul algul korraldati Raikküla spordiväljakul ülekihelkondlik lastepidu, mille kohta J. Kruus on kirjutanud: «Sõitsime kaupmees E. Liksoori autol Raplasse ja sealst omnibussiga koos Rapla Algkooli õpilastega Raikkülla. Ilusa ilma tõttu õnnestusid eelproovid ja pidu viidi läbi kava kohaselt laulude, võimlemiste ja võistlusmängude esitamisega, kusjuures võistlusi hinnati rändauhindadega.»

Kodilas elatud aastate kohta on J. Kruus kirjutanud järgmist: «Läbisaamine Kodila

kaadripoliitika on meie ühiskonnale toonud kasu või kahju, on raske öelda, aga eks lugeja võib selle üle ise juurelda ja mõtteid mölgutada. Algaastaj oli kool kolmeklassiline kuni 1919. aastani, mil muudeti neljaklassiliseks.

1944. aastal on kirjutatud kroonikaraamatusse: «Täna, 23. oktoobril algab koolis töö. Koolitöö algus oli tegelikult 16. oktoobril, kuid üle Eesti on koolid armetus seisukorras ja nii alatakse tööd, kuidas kusagil korraldustega jõutakse. Meil viibis töö ruumide puudusel. Juba kevadel mais saatis Tallinna Linna Koolivalitsus oma koolide varad meile hoiule saksa võimude eest. Kõik ruumid mahutati kaste, klavereid jne. täis. Osaliselt saime ühe klassi vabamaks, nii et teise ja neljanda klassi 24 õpilast saavad hädapärast tööga alata. Mitmekordse meeldetuletusega Tallinna Linna Täitevkomiteele ja vastavatele koolidele, edeneb viisalt varade äraviimine.

Kodila 6-kl. Algkool on muudetud 4-kl. Algkooliks. Tänavune kuues klass peab

lõpetanud mees Eduard Rökk. Et koolimajas oli ruumi ainult kahe klassikomplekti jaoks, siis jäi üks klass ilma ruumita. Eduard Rökk on meenutanud: «Tänu Kodila rahvale, kes kooli ja kooli vajadustesse suhtusid nii heatahtlikult ja abivalmilt, leidsin klassiruumi ja ühele õpetajale korteri Koolimuse talust ning kaks õpetajat said korteri Andrese tallu.» Edasi on direktor meenutanud: «Õppeaasta algas kuidagi, aga mitte normaalselt. Onneks koolipinke jätkus (koolis õpilasi umbes 80), olguigi, et osa koolipinke olid pärit vist aastast 1909, mil koolimaja oli ehitatud. Õpetajate toas aga õpetajatele toole küll ei jätkunud.» Niisugune oli siis olukord Kodila koolis materiaals, baasi osas ligi nelikümmend aastat tagasi. Selleks, et kõik õpilased saaksid õppida kooli juures tuli mõelda koolimaja ümberehitamisele, millega alustatigi 1955. aasta juunis ja lõpetati põhiliselt 1. septembriks samal aastal.

Teatud paralleeli võiksime tõmmata jällegi tookordse kooli ja tänapäeva Kodila kooli vahele. Praegu on tekkinud samalaadne olukord, kus üks klass ei mahu õppima koolimajas. Võime ennast rahustada sellega, et see on toimunud arenguspiraali kõrgeimal astmel, aga normaalseks sellist koolielu korraldust muidugi pidada ei saa.

Talles tagasi 1955. aasta ümberehitus, juurde, tuleb imestada, millise ettevõtlikkusega tol ajal ehitajad veel töötasid. 2–3 kuuga lammutati meie mõistes vana koolimaja katus ja ehitati peale teine korrus. Jällegi tahaks paralleeli tõmmata tänase päevaga ja nimelt Kodila mõisahoone ümberehitamisega. Kuigi mastaabid on mõnes mõttes teised, ka tööde iseloom teine, aga kõik see toimub siiski peaaegu 35 aastat hiljem.

Selleks korraks oli ruumikitsikus lahendatud, kuigi kõik ei läinud ka tookord nii lihtsalt, nagu minu jutust võib-olla välja tuleb. Koolielu aga võis areneda ja areniski oma rada.

(Järgneb.)

P.S. Meie ühiseks mureks on vana koolimaja praegune olukord. Et mingil määral selgust saada, mida asjast arvavad kooli endised õpilased ja õpetajad, saatsime välja ankeedid oma arvumuse avaldamiseks. Palume vastused kiiresti tagastada, et saaksime Teie mõtted arvumused ning ettepanekud kokku võtta ja üldistada, sest mine tea, võib-olla on kasu sellestki.

ARVED ALLEMANN.
Kodila 9-kl. Kooli
direktor

KODILA KOOL

LÄBI AEGADE

liitklassis või mitte. Tuleb märkida, et viimased kümme aastat liitklasse vanemates klassides ei ole olnud, sest täiendust kohalikele lastele oleme saanud Alust ja Varbolast, kus laste arv viimastel aastatel on tunduvalt kasvanud, Kurvastusega tuleb tõdeda asjaolu, et Kodila sovhoosi piirkonnast koolis käivate laste arv (v. a. 6 aastased lapsed) viimase kahekümne aasta jooksul kasvanud ei ole. Arvan, et siin peituvad mitmed probleemid ka sovhoosi arengu seisukohalt. Tasub tõsiselt mõelda ja analüüsida neid küsimusi majandi juhtkonnal koos ühiskondlike organisatsioonide esindajatega, kui tahetakse perspektiivtundega tulevikku vaadata.

Julius Kruus töötas Kodilas 1940. aasta 17. detsembrini, sest 16. detsembri õhtul olevat helistatud, et järgmisel päeval tuleb tema tööle asuda Rapla Algkooli juhataja kohale. Järgmisel päeval pärast kolmandat tundi tuligi teha lõpp oma tööle Kodila koolis ning neljandasse tundi läks Julius Kruusi asemel juba asendusõpetaja.

J. Kruusi organiseerimisel tähistati 1926. aastal suurejooneliselt kooli 75. aastapäeva. 1929. aastal võeti osa Tallinnas korraldatud esimesest Harjumaa laste laulupäevast ning 1935. aastal teisest Harjumaa laste laulu- ja mängupäevast.

elanikega on olnud sõbralik. Pole ette tulnud mingeid arusaamatusi. Õppetööd olen siin teinud huvi ja armastusega. Noorsugu on saanud õpetusi ja juhatusi koolis kui ka väljaspool kooli. Tundub nagu kahju lahkuda keset õppetööd, kuid ükskord oleks ikkagi tulnud lahkuda, kuna õpetaja on ju riigiteenija.»

J. Kruusi mäletavad veel tänapäevalgi paljud endised õpilased ja oskavad hinnata tema panust Kodila rahva hariduse ja kultuuri edendamisel, sest see ei olnud mitte väike.

Uueks koolijuhatajaks sai Alide Merdi, kes on kirjutanud: «Kodila Algkooli juhataja kohale tulin Hiiu saare Käina valla Kassari 6-kl. Algkooli õpetaja kohalt, kus olin paarkümmend aastat õpetaja olnud. 14. detsembril helistati mulle Harju Maakooli Valitsusest, et sõidaksin kiires korras uuele kohale. Haiguse tõttu sain kohale alles 21. detsembril kolmanda tunni ajal, mida asusin kohe jätkama ja asetäitja õpetaja hakkas kii- rustama ärasõiduks.»

Kas ei ole sellised kohalt vabastamised ja kohale määramised (mitte ainult hariduse valdkonnas) olnud tüüpilised meil mitmekümne aasta jooksul, kus ei ole küsitud nõusolekut ega ole antud aega mõtlemiseks. Kas selline

minema mujale. 1 klass tuleb kooli kutsuda niipea, kui ruumid vabanevad.»

Et sõda oli jätanud oma jälje igale poole, siis ei olnud võimalik kuuenda klassi õpilastel kõigil jätkata oma kooliteed mujal. Seda küll vajalike riiete ja jalanõude puudumise pärast, aga sageli ka nõrga tervise tõttu. Sellest tingituna ei saanud lapsevanemad leppida tekkinud olukorraga ja nad pöördusid vastava abipalvega Harjumaa TK Haridusosakonna poole normaalseid hariduse andmine lastele kodukoolis. Viimane lahendas kohalike laste suhtes küsimuse positiivselt ja lubas koolitööd jätkata juba 20. novembril 1944. aastal jällegi kahe õpetajaga s. t. kahe klassikomplektiga ja kuue klassiga, kusjuures õpilasi oli koolis 41, sealhulgas lõpuklassis 7.

1945. aasta 1. septembrist muudeti kool 7-klassiliseks. Kooli nimiks sai Kodila Mittetäielik Keskkool. Õpilaste arv kõikus 50–60 vahel.

Omamoodi sündmuseks koolielus oli elektrivalguse jõudmine koolimajja 1946. aasta jaanuaris, mida kindlasti paljud tookordsed õpilased mäletavad.

1950. aasta algusest oli kool kolmekomplektiline ja alustas tööd täiesti uue kaadriga — direktor + kolm õpetajat. Direktorina asus tööle paljudel Kodilas elavatele inimestele veel tänapäevalgi teada-

